

Policy och handlingsplan för Göteborgs universitet med anledning av propositionen Ny värld – ny högskola

1. Bakgrund

Den högre utbildningen i Sverige står inför en omfattande reform då den ska anpassas till Bolognaprocessen. Detta kommer att innebära förändringar och ett omfattande utvecklingsarbete.

För det fortsatta arbetet är det viktigt att fastställa en policy och en handlingsplan för Göteborgs universitet. Dessa syftar till att skapa en tydlighet i arbetet och bidra till samordning och enhetlighet i arbetet med att genomföra processen.

2. Bolognapolicy (och internationalisering), GU

Göteborgs universitet vill vara ett attraktivt och konkurrenskraftigt universitet i Sverige. Vår ambition är därför exempelvis att erbjuda många masterutbildningar inom olika områden. På det sättet vill vi, i likhet med t.ex. Uppsala och Lund, vara ”masteruniversitet”. Även magisterutbildningar ska dock kunna förekomma, dels för att vi tror att det gynnar den breddade rekryteringen och den öppna högskolan, dels för att ettåriga påbyggnadsutbildningar kan vara mer tilltalande som ett led i det livslånga lärandet. Studenter som fortbildar sig gör det ofta på deltid, och en master kan då te sig alltför långvarig (och en fristående kurs kanske för kort).

Men det nationella perspektivet är för smalt i en alltmer globaliserad värld. Ambitionen är därför att vi ska vara ett universitet som är i högsta grad delaktigt i den internationalisering av den högre utbildningen som pågår, i Europa och i den övriga världen. Det är skälet till att vi föreslår att alla studenter som läser hos oss ska kunna få ECTS-betyg vid sidan av de traditionella betygen. På det sättet får de lättare tillgång till den europeiska högre utbildningen. Bolognabetygen blir dessutom efter hand mer kända även i resten av världen.

Innehållet i och formerna för internationaliseringen kan se olika ut för olika ämnen och ämnesområden. Och internationalisering kan ske med olika metoder. Vi kan fokusera på utbytesavtal och därigenom reglera och kontrollera in- och utflöden av studenter, och vi kan rikta oss mot den stora strömmen av ”free movers” och försöka locka så många som möjligt av dem till oss. Frågan om studentavgifter med ”full kostnadstäckning”, som är under utredning för utomeuropeiska studenter, kommer in här. Full kostnadstäckning innebär också full service, inklusive vad gäller bostäder o.d. Är vi beredda att arbeta med dessa frågor?

Vi i Bologngruppen vill gärna höra er syn på hur den GU-gemensamma policyn ska utformas.

3. Inriktningen på det fortsatta arbetet vid GU.

- Nivåbestämning och målbeskrivning av kurser

Samtliga kurser ska ses över och hänföras till antingen grund- eller avancerad nivå. Samtliga kursplaner ska också innehålla mål som beskriver studentens förväntade studieresultat vid avslutad kurs. Som stöd för detta arbete hänvisar propositionen till högskolelagen och till den övergripande referensram som inom ramen för Bolognaprocessen utarbetats av de sk. Dublin Descriptors, se

<http://www.jointquality.org/content/descriptors/CompletesetDublinDescriptors.doc>

Anna Nordling, utbildningsledare vid humanistiska fakulteten, har gjort en översättning av detta dokument som finns med som bilaga.

Alla kurs- och utbildningsplaner ska uttryckas i de nya högskolepoängen där 1,5 högskolepoäng motsvarar en veckas heltidsstudier.

- Examensbeskrivningar

Examensbeskrivningar med beskrivningar av förväntade studieresultat ska införas för alla generella och konstnärliga examina samt revideras för alla yrkesexamina. Alla examensbeskrivningar bör följa en gemensam struktur. En europeisk gemensam referensram antogs vid ministermötet i Bergen. Högskoleverket ansvarar för att utarbeta en gemensam svensk referensram.

- Behörighetskrav mellan de tre nivåerna ska fastställas.
- Övergångsregler ska skapas för studenter som är inne i systemet.
- Utbildningskatalogen måste ses över. Ska vi ha en katalog eller en för varje nivå? Ska kurser på forskarnivå vara med?

4. Policy och riktlinjer för examina vid GU

Högskoleexamen och konstnärlig högskoleexamen

- Ska omfatta 80 poäng
- Ska finnas endast undantagsvis för vissa program.
- Ska innehålla kurser på grundnivå.
- Ska innehålla ett självständigt arbete på minst 5 poäng.
- Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning).
- Ska ge relevanta kunskaper och färdigheter för arbetsmarknaden.

Kandidatexamen och konstnärlig kandidatexamen

- Ska vara möjlig att läsa in både genom program och fristående kurser.
- Ska omfatta 120 poäng.
- Ska väsentligen innehålla kurser på grundnivå., men kan också innehålla kurser på avancerad nivå.
- Ska innehålla ett självständigt arbete på minst 10p.
- Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning).

- Ska ge relevanta kunskaper och färdigheter för arbetsmarknaden.
- Ska ge grundläggande behörighet till utbildningar på avancerad nivå.

Magisterexamen och konstnärlig magisterexamen

- Ska vara möjlig att läsa in både genom program och fristående kurser.
- Ska omfatta 40p.
- Ska väsentligen innehålla kurser på avancerad nivå, men får innehålla kurser om högst 20p på grundnivå.
- Ska innehålla ett självständigt arbete på minst 10p.
- Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning).
- Ska ge relevanta kunskaper och färdigheter för arbetsmarknaden.
- Ska ge grundläggande behörighet till forskarutbildning.

Masterexamen och konstnärlig masterexamen

- Ska vara möjlig att läsa in både genom program och fristående kurser.
- Ska omfatta 80 poäng.
- Ska väsentligen innehålla kurser på avancerad nivå, men får innehålla kurser om högst 20 poäng på grundnivå.
- Ska innehålla ett självständigt arbete på minst 20p.
- Ska innehålla fördjupade studier (ej nödvändigtvis ämnesfördjupning).
- Ska ge relevanta kunskaper och färdigheter för arbetsmarknaden.
- Ska ge grundläggande behörighet till forskarutbildning.

Yrkesexamen

- Ska finnas kvar för de yrken som regleras i högskoleförordningen med vissa undantag. Vid GU utgör undantagen organistexamen, teol. kand-examen och konstnärlig högskoleexamen. Dessa tre utbildningar bör således anpassas till den nya strukturen för generella respektive konstnärliga examina.
- Ska också kunna ge en kandidat- magister- eller masterexamen.

4.1 Riktlinjer för översyn av olika utbildningsformer i dagens system:

Utbildningsprogram som idag leder till yrkesexamen

- Programmen ska hänföras till grund- eller avancerad nivå. En nationell likvärdighet bör eftersträvas.
- Revidera examensbeskrivningar (Görs nationellt?)
- För de program som är kortare än 160 poäng bör man titta på behovet av och möjligheterna till att kunna utfärda kandidatexamen samt att erbjuda fortsatta studier till en magister- eller masterexamen.
- De utbildningar som är 160 poäng eller längre bör ses över med avseende på möjligheten att också kunna ge en kandidatexamen. Man bör också undersöka möjligheten att bygga på dem så att de utöver yrkesexamen också kan ge en magister- eller masterexamen.
- Fastställa behörighetskraven för program på avancerad nivå (påbyggnadsutbildningar). Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.

Utbildningsprogram som idag leder till en generell examen

- Dessa program ska anpassas till strukturen med en treårig utbildning för kandidatexamen och en ett- eller tvåårig för magister- respektive masterexamen. Behörighetskraven för

tillträde till utbildning på avancerad nivå ska fastställas. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.

- Examensbeskrivningar ska utformas så att de klart anger vilka kunskaper och kompetenser som krävs för studier på nästa nivå och även vad som krävs på arbetsmarknaden inom det område som utbildningen avser att utbilda för.

Fristående kurser

- Hänföra kurserna till antingen grundnivå eller avancerad nivå.

- Fastställa behörighetskrav för kurser på avancerad nivå. Särskilda behörighetskrav bör utformas så att de inte hindrar rörligheten av studenter.

- Se över behovet av studie- och yrkesvägledning/vägledning/individuella studieplaner.

- Analysera dagens antagningsregler och ev. föreslå förändringar i dessa för att möjliggöra en bättre studieplanering med hänsyn till den nya examensordningen. Utforma förslag till generella examensbeskrivningar. (Särskilt uppdrag)

Forskarutbildningen

- Behörigheten till forskarutbildningen bör ses över och relateras till yrkesexamina, konstnärliga och generella examina på avancerad nivå.

5. Betygssystem

I propositionen föreslås inga förändringar i reglerna om betyg i högskolan men man pekar på möjligheten högskolorna har att använda annan betygsskala. Vi anser att vi vid Göteborgs universitet även fortsättningsvis ska använda den gamla betygsskalan men också regelmässigt översätta betygen till en sjugradig sifferskala med utgångspunkt i ECTS-skalan. Pedagogiska metoder ska utvecklas för att förbättra översättningsmodellen. Denna skala tillämpas inte på forskarnivå. Användande av avvikande betygsskala ska även fortsättningsvis kunna förekomma.

6. Organisation

Arbetet med översyn, nivåplacering och målbeskrivningar av kurser samt examensbeskrivningar sker huvudsakligen på fakultets- och institutionsnivå. Den av rektor utsedda referensgruppen för Bolognaprocessen finns kvar under hösten och fungerar som en resurs. Frågorna kommer på sikt istället att behandlas inom utbildningsrådet.

7. Särskilda uppdrag

De ekonomiska konsekvenserna av reformen bör utredas med hänsyn till eventuella förändringar av dimensioneringen av de olika nivåerna. Planeringsdirektör Per-Erik Eriksson får i uppdrag att ta fram underlag som stöd för ställningstaganden gällande den framtida dimensioneringen av utbildning på de olika nivåerna.

Möjligheten att läsa och ta examen via fristående kurser är ett kännetecken för Göteborgs universitet. Det faktum att antalet poäng som anges för respektive examen nu inte får överskridas kan få konsekvenser för de studenter som läser fristående kurser. Med anledning av de föreslagna förändringarna i examensstrukturen bör en grupp bildas med

fakultetsrepresentanter och representanter från studentavdelningens antagnings- och examensenheter. De bör se över de lokala antagningsreglerna och ev. föreslå förändringar som säkerställer en studiegång med inriktning mot examen via fristående kurser. De bör också föreslå hur examensbeskrivningar för fristående kursstudier ska se ut.

En grupp bör få uppdraget att se över möjligheterna att utveckla tvärvetenskapliga utbildningar vid GU.

Vid ett internationellt universitet är språkfrågan aktuell. I vilken omfattning ska vi erbjuda kurser på engelska? En grupp bör få uppdraget att se över denna fråga och komma med förslag till riktlinjer.

Bilagor

Förutsättningar

Två utredningar med anknytning till Bolognaprocessen föreligger. Det är ”Högre utbildning i utveckling – Bolognaprocessen i svensk belysning” (”Examensutredningen”) och ”En ny doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt” (Forskarutbildningsutredningen”). Göteborgs universitet har i likhet med landets övriga universitet yttrat sig över dessa i juni 2004. Dokumenten finns i sin helhet på <http://www.gu.se/bologna/>

Med utgångspunkt från den överlämnade regeringen propositionen ”Ny värld – ny högskola” till riksdagen den 14/6-2005. Beslut väntas i februari och reformen ska träda i kraft den 1/7 2007. I den föreslår man följande (breddad rekrytering och tillträde till grundläggande nivå berörs inte här):

a) En ny utbildnings- och examensstruktur som indelas i tre nivåer.

Högre utbildning skall ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå och examina skall kunna avläggas på respektive nivå. Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan, utbildning på avancerad nivå skall väsentligen bygga på kunskaper från grundnivå och utbildning på forskarnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från avancerad nivå.

b) Förändringar i examensordningen

- En tvåårig masterexamen införs på avancerad nivå.
- En ettårig magisterexamen införs på avancerad nivå.
- En särskild examenskategori införs för det konstnärliga området vid sidan av generella och yrkesexamina.
- Examensbeskrivningar med förväntade studieresultat bör införas. Krav på fördjupning i huvudämne tas bort och ersätts med krav som uttrycker fördjupning i kvalitativa termer. Dock kvarstår kravet på självständigt arbete på alla nivåer.
- Omfattningen av examina får inte överskrida det antal poäng som föreskrivs för respektive examen.
- Juris kandidatexamen byter namn till juristexamen.

c) Ett nytt poängsystem

Ett nytt poängsystem för att ange omfattning av högskoleutbildning bör införas. Detta bör vara förenligt med ECTS men benämnas högskolepoäng. Ett läsår motsvarar därmed 60 högskolepoäng. (I handlingsplanen används det nuvarande poängsystemet).

Beskrivning av examensstrukturen

På grundnivå:

Generella examina: Kandidatexamen om 120 poäng och högskoleexamen om 80 poäng

Konstnärliga examina: Konstnärlig kandidatexamen om 120 poäng och konstnärlig högskoleexamen om 80 poäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar mindre än 160 poäng. Dock ska inte endast utbildningens längd utan även den fördjupning som äger rum vara avgörande för på vilken nivå den ska placeras.

Behörighet: Behörighetskraven till utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på kunskaper från gymnasieskolan.

På avancerad nivå:

Generella examina: Masterexamen om 80 poäng och magisterexamen om 40 poäng.

Konstnärliga examina: Konstnärlig masterexamen om 80 poäng och konstnärlig magisterexamen om 40 poäng.

Yrkesexamina: Yrkesexamina som omfattar 160 poäng eller mer bör placeras på avancerad nivå.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på avancerad nivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på grundnivå som omfattar 120 poäng.

Inom utbildningar som leder till en yrkesexamen är det inte nödvändigt att avlägga en kandidatexamen för att fortsätta med kurser på den avancerade nivån.

Vid studier av fristående kurser ska det även fortsättningsvis vara möjligt att fortsätta läsa kurser på avancerad nivå utan att först ha avlagt en kandidatexamen.

På forskarnivå:

Doktorsexamen om 160 poäng. Högst 40 poäng från en masterexamen kan tillgodoräknas i en doktorsexamen.

Behörighet: Grundläggande behörighet till utbildning på forskarnivå ska anses vara uppfyllda av den som har en examen på avancerad nivå om minst 40 poäng.

Dublindeskriptorerna

Förväntade studieresultat – skillnader mellan de tre nivåerna

Nivå	A. Kunskap och förståelse/insikter...
1. kandidat	som stöds av avancerade läroböcker/handböcker med några perspektiv hämtade från forskningsfronten inom kunskapsområdet
2. magister/master	som tillhandahåller en plattform för eller möjlighet till originalitet i utvecklandet av eller användningen av idéer, ofta i ett forskningssammanhang
3. doktor	som omfattar en systematisk förståelse av det egna kunskapsområdet; som visar att studenten bemästrar områdets forskningsmetoder

Nivå	B. Tillämpning av kunskap och förståelse:
1. kandidat	förväntas kunna tänka ut och ge stöd åt argument
2. magister/master	förvärvat problemlösningsskompetens i nya eller okända sammanhang inom bredare (eller mångvetenskapliga) kontexter
3. doktor	förvärvat förmåga att tänka ut/formulera planera, genomföra och nyttiggöra en betydande forskningsprocess med vetenskaplig integritet

Nivå	C. Förmåga att göra bedömningar...
1. kandidat	som innebär att samla och tolka relevanta data
2. magister/master	som visar förmåga att integrera kunskap och hantera komplexitet samt kunna formulera bedömningar baserade på ofullständiga data
3. doktor	som bygger på kritisk analys, värdering och syntes av nya och komplexa idéer

Nivå	D. Förmåga att kommunicera...
1. kandidat	information, idéer, problem och lösningar
2. magister/master	sina slutsatser och den underliggande kunskapen och logiska grunden (begränsad räckvidd) för specialister och i ämnesområden inte insatta åhörare (monolog)
3. doktor	med sina kolleger, det större vetenskapssamhället och med samhället i övrigt (dialog) om sina expertområden (stor räckvidd)

<i>Nivå</i>	<i>E. Studiefärdigheter:</i>
1. kandidat	förväntas ha utvecklat sådana färdigheter som krävs för att studera vidare med en hög grad av självständighet
2. magister/master	förväntas ha utvecklat förmåga att studera på ett i stort sett självstyrt eller självständigt sätt
3. doktor	förväntas vara i stånd att främja, inom akademiska och professionella sammanhang, tekniskt, socialt eller kulturellt framåtskridande